

HANDEL ZAGRANICZNY PRODUKTAMI ROLNO-SPOŻYWCZYMI

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

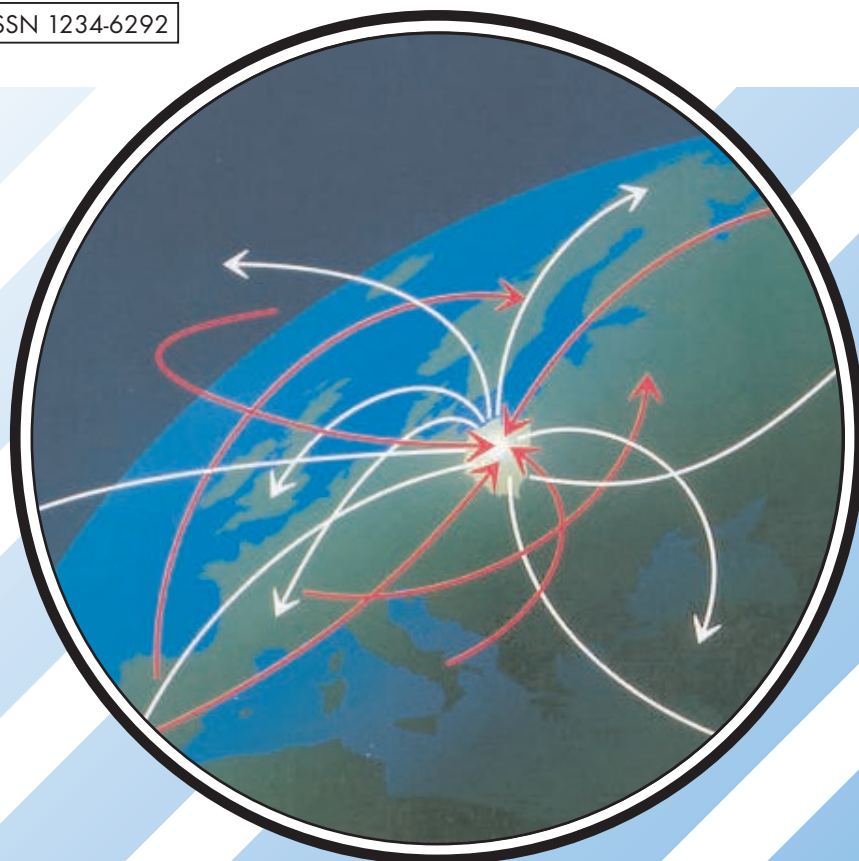
CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1995 ROKU

ISSN 1234-6292

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge

KWIECIEŃ 2017

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Waldemar Sochaczewski (przewodniczący)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Maria Zwolińska
Tadeusz Chrościcki
Krystyna Świetlik
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz
Jarosław Ołowski

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR HANDLU ZAGRANICZNEGO PRODUKTAMI ROLNO-SPOŻYWCZYMI:

Wiesław Łopaciuk

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 700 egz., Ark. wyd. 8,93

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	6
II. Ogólna ocena handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk, IERiGŻ-PIB</i>	7
III. Stan i perspektywy handlu zagranicznego wybranymi produktami rolno-spożywczymi	17
1. Zboża <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk, IERiGŻ-PIB</i>	17
2. Produkty upraw oleistych <i>dr inż. Magdalena Bodył, IERiGŻ-PIB</i>	23
3. Cukier i przetwory <i>dr inż. Piotr Szajner, IERiGŻ-PIB</i>	28
4. Ziemniaki i przetwory <i>mgr Wiesław Dzwonkowski, IERiGŻ-PIB</i>	32
5. Owoce i przetwory <i>mgr Anna Bugała, IERiGŻ-PIB</i>	37
6. Warzywa i przetwory <i>mgr Anna Bugała, IERiGŻ-PIB</i>	42
7. Mleko i przetwory <i>dr inż. Piotr Szajner, IERiGŻ-PIB</i>	47
8. Drób <i>dr Dorota Pasińska, IERiGŻ-PIB</i>	50
9. Wołowina <i>dr Dorota Pasińska, IERiGŻ-PIB</i>	54
10. Wieprzowina <i>dr Dorota Pasińska, IERiGŻ-PIB</i>	57
11. Ryby i przetwory <i>mgr inż. Krzysztof Hryszko, IERiGŻ-PIB</i>	62
12. Wyroby alkoholowe <i>dr inż. Magdalena Bodył, IERiGŻ-PIB</i>	66
13. Wody i napoje orzeźwiające <i>mgr inż. Arkadiusz Zalewski, IERiGŻ-PIB</i>	70
14. Tytoń i wyroby tytoniowe <i>mgr inż. Arkadiusz Zalewski, IERiGŻ-PIB</i>	72
Aneks	76

W 2016 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, znacznie zmalała dynamika obrotów polskiego handlu zagranicznego. Wpływy z eksportu wyniosły 183,6 mld EUR, a wydatki na import 178,9 mld EUR. W porównaniu z 2015 r., eksport zwiększył się o 2,3%, a import tylko o 0,9%. Nadwyżka zwiększyła się ponad dwukrotnie do 4,8 mld EUR.

W handlu zagranicznym produktami rolno-spożywczymi zarysowały się niekorzystne tendencje. Znacznie zmalała dynamika eksportu, a importu pozostała bez zmian. Po raz pierwszy od wielu lat, import sektora żywnościowego rósł szybciej niż eksport. Wartość eksportu produktów rolno-spożywczych zwiększyła się o 1,2% do rekordowych 24,18 mld EUR, a importu o 6,2% do 17,06 mld EUR. W rezultacie nadwyżka zmalała do 7,12 mld EUR wobec 7,82 mld EUR w poprzednim roku.

Pogorszenie wyników odzwierciedlało niekorzystną sytuację rynkową i zmniejszenie nadwyżek po słabszych zbiorach w 2015 r. oraz poprawę relacji popytu do podaży i stagnację gospodarczą w strefie euro. Nie bez znaczenia były także restrykcje administracyjne (zakaz eksportu na rynek rosyjski i ograniczenia wprowadzone w związku z ASF), co z kolei wymusiło poszukiwania nowych rynków zbytu, czyli jak najbardziej pożądaną dywersyfikację sprzedaży. Ponadto na wyniki handlu miało osłabienie złotego względem euro i dolara USA.

Znaczenie sektora rolno-spożywczego w polskim handlu zagranicznym w 2016 r. nadal było bardzo duże. Udział eksportu rolno-spożywczego w polskim eksporcie i imporcie ogółem wyniósł odpowiednio 13,2 i 9,5%. Należy podkreślić bardzo duży wpływ nadwyżki generowanej w handlu rolno-spożywczym na wyniki handlu ogółem (wartość większa o blisko 50% od nadwyżki w handlu ogółem). Oprócz tego, handel zagraniczny żywnością ma korzystny wpływ na koniunkturę w rolnictwie i przemyśle spożywczym, po-

nieważ stosunkowo duża część produkcji jest kierowana na eksport (ponad 40%).

W 2016 r. po raz pierwszy od 2008 r. zmalał wskaźnik pokrycia importu eksportem w obrotach produktami rolno-spożywczymi (142 wobec 149% poprzednio), ale nadal był znacznie wyższy niż w handlu ogółem, gdzie nastąpił jego wzrost ze 101 do 103%.

Wzrosły obroty handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi z większością grup państw. Odmienna tendencja była widoczna tylko w imporcie z krajów rozwijających się. W eksporcie zmalało znaczenie, przede wszystkim, UE na rzecz pozostałych krajów rozwiniętych i WNP. Po stronie importu zmniejszyło się znaczenie krajów rozwijających się, a wzrosło UE i EFTA. Skala tych zmian była jednak znacznie mniejsza niż w poprzednim roku.

W 2016 r. pogorszyły się salda w handlu zagranicznym produktami rolno-spożywczymi z większością krajów rozwiniętych, w tym UE i EFTA. Natomiast w handlu z pozostałymi krajami rozwiniętymi, WNP i krajami rozwijającymi się odnotowano poprawę, co jednak nie miało dużego wpływu na ogólny wynik.

W ujęciu wartościowym produkty przemysłu spożywczego dominują w handlu zagranicznym produktami rolno-spożywczymi, a ich znaczenie w 2016 r. nieznacznie wzrosło. Wpływy z eksportu produktów przemysłu spożywczego zwiększyły się o 3,1% do 20,38 mld EUR, co stanowiło 84,3% wartości całego eksportu rolno-spożywczego. Wydatki na import tych towarów zwiększyły się o 4,7% i wyniosły 11,37 mld EUR (66,6% całego importu rolno-spożywczego). Nadwyżka wzrosła o 96 mln EUR do 9,01 mld EUR. Eksport produktów rolnictwa zmniejszył się o 7,6% do 3,80 mld EUR, a ich import wzrósł o 9,2% do 5,69 mld EUR. W wyniku tego, deficyt obrotów produktami rolnictwa powiększył się o 792 mln EUR do 1,89 mld EUR.

Dynamika eksportu produktów zwierzęcych w 2016 r., w porównaniu z 2015 r., wyraźnie zmalała. Spowolnienie wynikało z utrzymujących się restrykcji wprowadzonych w handlu tymi towarami oraz niskiej dynamiki popytu u głównych odbiorców. Aczkolwiek wywóz na te rynki podtrzymywała konkurencyjność cenowa. Wartość eksportu tych towarów wyniosła 9,1 mld EUR i była o 4,1% większa niż w poprzednim roku. Zmalał wywóz produktów mleczarskich oraz żywych zwierząt. Zrekompensował to z nawiązką wzrost eksportu ryb i przetworów rybnych oraz mięsa i przetworów mięsnych.

Wartość eksportu produktów roślinnych wyniosła 13,64 mld EUR i była o 1,2% mniejsza niż w 2015 r. Zaważył na tym rozwój sytuacji w drugiej połowie 2016 r., kiedy w porównaniu z analogicznym okresem 2015 r., wartość wywozu zmalała o 2,7%. Zmniejszyła się wartość wywozu głównych produktów eksportowych – kawy, herbaty, kakao, tytoniu i papierosów, zbóż oraz roślin oleistych i ich przetworów, czego nie zrównoważył wzrost wartości eksportu pozostałych produktów, w tym ziemniaków i przetworów ziemniaczanych, przetworów zbożowych, owoców i przetworów, alkoholi, cukru i wyrobów cukierniczych.

Dynamika importu produktów roślinnych znacznie się zmniejszyła (wzrost wartości o 5,2% do 10,83 mld EUR). Wartość importu produktów zwierzęcych wzrosła o 7,7% do 5,2 mld EUR.

W 2017 r. najważniejszym czynnikiem mającym wpływ na handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi wydaje się być stagnacja gospodarcza w strefie euro, w tym szczególnie w Niemczech, co przekłada się na niską dynamikę popytu wewnętrznego. W związku z tym, maleje popyt importowy na tych rynkach. Przyczyni się do tego również poprawa sytuacji rynkowej. Relatywnie wysoka jest dynamika wzrostu gospodarczego

w krajach rozwijających się, w tym szczególnie w Azji Południowo-Wschodniej, ale tu również poprawa relacji podaży do popytu będzie skutkowałą zmniejszeniem zapotrzebowania na import. Eksport będą utrudniały też rosyjskie embargo oraz ograniczenia wprowadzone w związku z występowaniem afrykańskiego pomoru świń w Polsce.

Na krajowym rynku trzody chlewnej sytuacja nadal będzie trudna, co wynika z rosnącej produkcji i ograniczeń w eksporcie. Skutkować to będzie przede wszystkim spadkiem cen w kraju, i jednocześnie poprawiać konkurencyjność cenową polskiej wieprzowiny na zagranicznych rynkach, głównie państw UE. Perspektywy handlu na rynkach drobiu i wołowiny zapowiadają się korzystnie, ale ograniczony popyt na rynkach docelowych (głównie w UE) będzie utrudniał eksport, podobnie jak nieco mniejsza produkcja wołowiny w kraju.

Do końca 2017 r. może nastąpić stabilizacja krajowej waluty na poziomie około 4,2-4,3 PLN/1,0 EUR i 4,0-4,1/1 USD. Taki kurs złotego nadal będzie podtrzymywał konkurencyjność cenową polskich produktów zarówno na rynku UE jak i na pozaeuropejskich rynkach.

Dynamika eksportu produktów zwierzęcych minimalnie wzrośnie, a w eksporcie produktów roślinnych wzrost będzie wyraźnie większy. Spośród produktów zwierzęcych zwiększy się przede wszystkim wartość wywozu przetworów mleczarskich, ryb i przetworów rybnych, mięsa i podrobów, przetworów mięsnych, co z nawiązką zrównoważy spadek eksportu żywych zwierząt. Zwiększy się eksport większości produktów roślinnych w tym najbardziej rzepaku, świeżych owoców i warzyw, ziemniaków i przetworów ziemniaczanych, przetworów zbożowych, cukru i wyrobów cukierniczych, alkoholi oraz wód i napojów. Zmaleje eksport olejów i śrut, kawy, herbaty i kakao.

Nieznacznie zmaleje dynamika importu produktów zwierzęcych, a przywóz produktów roślinnych może być minimalnie mniejszy. Wzrośnie import przetworów mleczarskich, żywych zwierząt, przetworów mięsnych oraz ryb i przetworów rybnych, a zmaleje mięsa i podrobów. Wśród produktów roślinnych duży spadek importu nasion oleistych, olejów, ziemniaków, cukru i przetworów owocowych zrównoważy wzrost przywozu pozostałych towarów w tym szczególnie zbóż, śrut, wód i napojów.

Przewiduje się, że wpływ z eksportu produktów rolno-spożywczych w 2017 r. mogą osiągnąć około 25,3 mld EUR i być o blisko 5% większe niż w 2016 r. Wydatki na import mogą się zwiększyć o niespełna 2% do 17,3 mld EUR. Nadwyżka obrotów może wzrosnąć do 8,0 mld EUR, wobec 7,1 mld EUR w 2016 r.

SUMMARY

In 2016, when compared to the previous year, the growth rate of Polish foreign trade significantly decreased. The export revenues amounted to EUR 183.6 billion and the import expenses were EUR 178.9 billion. When compared to 2015, the export increased by 2.3%, and the import only by 0.9%. The surplus increased more than twice, to EUR 4.8 billion.

In foreign trade in agri-food products, the adverse trends appeared. The growth rate of the export significantly decreased while that of the import remained unchanged. For the first time since many years the food sector import has increased faster than the export. The value of agri-food exports increased by 1.2% to the record-breaking EUR 24.18 billion, and of the import by 6.2% to EUR 17.06 billion. As a result, the surplus decreased to EUR 7.12 billion when compared to EUR 7.82 billion in the previous year.

The deterioration in the results reflected the unfavorable market situation and a reduction in surpluses after the poor harvests in 2015 as well as the improved demand/supply ratio and economic stagnation in the euro zone. Not without significance were also the administrative restrictions (prohibition of exporting to the Russian market and restrictions introduced in connection with ASF), which, in turn, forced the search for new markets, i.e. the most desirable sales diversification. Moreover, the trade results were affected by PLN weakening in relation to EUR and USD.

The importance of the agri-food sector in Polish foreign trade in 2016 was still very high. The share of the agri-food export in the total Polish export and import amounted to, respectively, 13.2% and 9.5%. We should point to the very large impact of the surplus generated in agri-food trade on trade results in total.

Its value was by nearly 50% higher than that of the surplus in trade in total. In addition, foreign trade in food has a beneficial impact on the economic situation in agriculture and the food industry, since the relatively large part of production is destined for export (more than 40%).

In 2016, for the first time since 2008, the trade coverage ratio in trade in agri-food products decreased (142% against former 149%), but was still much higher than in total trade, where it increased from 101% to 103%.

Foreign trade in agri-food products with most groups of the countries increased. A different trend was visible only in the import from the developing countries. In the export, the importance of the EU decreased mostly for the benefit of the other developed countries and the CIS. In case of the import, the importance of the developing countries

decreased, while that of the EU and EFTA increased. The scale of those changes was, however, much smaller than in the previous year.

In 2016, the balances of foreign trade in agri-food products with most developed countries, including the EU and EFTA countries, deteriorated. On the other hand, in trade with the other developed countries, the CIS and developing countries, the results improved, which, however, did not have any significant impact on the total result.

In value terms, food products dominate foreign trade in agri-food products, and their importance in 2016 slightly increased. The revenues from the export of food products increased by 3.1% to EUR 20.38 billion, which accounted for 84.3% of the value of the total agri-food export. The expenses for the import of those goods increased by 4.7% and amounted to EUR 11.37 billion (66.6% of the total agri-food import). The surplus increased by EUR 96 million to EUR 9.01 billion. The export of agricultural products decreased by 7.6% to EUR 3.80 billion, and their import increased by 9.2% to EUR 5.69 billion. As a result, the deficit in trade in agricultural products increased by EUR 792 million to EUR 1.89 billion.

The growth rate of the export of animal products in 2016, when compared to 2015, visibly decreased. The slowdown resulted from the persistent restrictions introduced in trade in those goods and the low growth rate of demand in the major customers. However the export to those markets was sustained by the price competitiveness. The value of the export of those goods amounted to EUR 9.1 billion and was by 4.1% higher than in the previous year. The export of dairy products and live animals decreased. This was more than compensated by the increased export of fish and fish products as well as of meat and meat products.

The value of the export of crop products amounted to EUR 13.64 billion and was by 1.2% lower than in 2015. This

was affected by the development of the situation in the second half of 2016, when, in comparison with the same period of 2015, the value of the export decreased by 2.7%. The value of the export of the main export products – tea, coffee, cocoa, tobacco and cigarettes, cereals and oilseeds and their products decreased, which was not compensated for by the increased value of the export of other products, including potatoes and potato products, cereal products, fruit and fruit products, spirits, sugar and confectionery.

The growth rate of the import of crop products significantly decreased (the increase in the value by 5.2% to EUR 10.83 billion). The value of animal product import increased by 7.7% to EUR 5.2 billion.

In 2017, the most important factor affecting foreign trade in agri-food products seems to be economic stagnation in the euro zone, particularly in Germany, which translates into the low growth rate of the internal demand. Therefore, the import demand in those markets will decrease. This will also be contributed to by the improved market situation. The relatively high is the economic growth rate in the developing countries, especially in Southeast Asia, but also here the improved supply/demand ratio will result in the reduced demand for the import. The export will also be hindered by the Russian embargo and the restrictions introduced in connection with the occurrence of African swine fever in Poland.

In the domestic market of swine, the situation will still be difficult, due to the increasing production and export restrictions, which would result in, first of all, the decrease in the prices in the country. At the same time it will improve the price competitiveness of Polish pork in foreign markets, mainly of the EU countries. The prospects for trade in the poultry and beef markets look beneficial, but the limited demand in the target markets (mainly in the EU) will hinder the export, just like slightly lower production of beef in the country.

By the end of 2017, the national currency may stabilize at the level of about PLN 4.2-4.3/EUR 1.0 and PLN 4.0-4.1/USD 1.0. The PLN exchange rate will continue to sustain the price competitiveness of Polish products both in the EU and non-EU markets.

The growth rate of the export of animal products will slightly increase, and in the export of plant products, the increase will be significantly larger. Among animal products, the increase will be observed in the value of the export of, first of all, dairy products, fish and fish products, meat and meat offal, meat preparations, what will more than compensate for the decreased export of live animals. The export of most plant products will increase, including mostly rapeseed, fresh fruit and vegetables, potatoes and potato products, cereal products, sugar and confectionery, spirits and water and beverages. The export of oil and meals, coffee, tea and cocoa will decrease.

The growth rate of the import of animal products will slightly decrease and the import of plant products may be slightly lower. The import dairy products, live animals, meat products and fish and fish products will increase while that of meat and offal will decrease. Among plant products, the large decrease in the import of oilseeds, oils, potatoes, sugar and fruit products will be compensated for by the increased import of other goods including, in particular, cereals, meal, water and beverages.

It is anticipated that the revenues on the export of agri-food products in 2017 may reach the value of about EUR 25.3 billion and be by nearly 5% higher than in 2016. The expenses for the import may increase by less than 2% to EUR 17.3 billion. The surplus may increase to EUR 8.0 billion, when compared to EUR 7.1 billion in 2016.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukażą się:

1. Rynek środków produkcji dla rolnictwa (44) • kwiecień 2017,
2. Rynek mleka (52) • maj 2017,
3. Rynek ryb (26) • maj 2017,
4. Rynek drobiu (51) • maj 2017,
5. Rynek zbóż (52) • maj 2017,
6. Rynek mięsa (52) • czerwiec 2017,
7. Rynek rzepaku (50) • czerwiec 2017,
8. Rynek owoców i warzyw (50) • czerwiec 2017,
9. Rynek wyrobów tytoniowych (5) • czerwiec 2017,
10. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (46) • wrzesień 2017.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 757 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. w 2017 r. (2 numery) wynosi 42 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przysyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433

W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 numery) w 2017 roku wynosi 42 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-47-57
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>